

Handläggare

Karin Pettersson

0761-25 33 85

Socialnämnden

Riktlinje för handläggning och verkställighet av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i Strängnäs kommun

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att

1. anta Riktlinje för insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i Strängnäs kommun, daterad 2023-05-26, att börja gälla från och med 2023-11-01

Bakgrund

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (fortsättningsvis benämnd LSS) är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. LSS ger rätt till tio insatser för särskilt stöd och särskild service som människor kan behöva utöver det som de kan få genom annan lagstiftning. LSS är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som andra lagar ger. En begäran om stöd och service från en person som ingår i lagens personkrets bör i första hand prövas enligt LSS om det är en insats som regleras i lagen. Motivet till detta är att det i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde.

Utifrån gällande lagstiftning, föreskrifter och rättspraxis har socialnämnden i Strängnäs fastställt en miniminivå för vilka moment i den beviljade insatsen som ska utföras, om kunden har behov och önskar få stöd med momenten.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Barnkonsekvenser

Beslutet medför inga konsekvenser för barnen i hushållet.

Uppföljning

Riktlinjen revideras vid behov.

Beslutsunderlag

Styrdokument, Riktlinje för handläggning och verkställighet av insatser enligt lagen om stöd och insatser till vissa funktionshindrade (LSS) i Strängnäs kommun, 2023-05-26

Beslutet skickas till

-

Marjo Savelius
Socialchef

Beslutad:	2023-10-25 § XXX
Myndighet:	Socialnämnden
Diarienummer:	SN/2022:800
Ersätter:	Nytt
Gäller för:	Socialkontoret
Gäller fr.o.m.:	2023-11-01
Gäller t o m:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Socialchef
Uppföljning:	Vid behov

Riktlinje för handläggning och verkställighet av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i Strängnäs Kommun

Innehåll

Riktlinje för handläggning och verkställighet av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	1
1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
2. Målgrupper	4
3. Lagstiftning.....	4
3.1. Goda levnadsvillkor	4
3.2. Vem har rätt till insatser	5
3.3. Vilka insatser finns.....	6
3.4. Rätt till insats enligt LSS.....	7
3.5. Tillfällig vistelse i kommunen.....	8
3.6. Förhandsbesked.....	8
Företrädare och ombud med fullmakt.....	8
3.7. Vem kan ansöka om insatser	9
3.8. Gemensamt hushåll	9
3.9. Anhöriga	10
3.10. Föräldrar med funktionsnedsättning.....	10
3.11. Tandvård.....	10
3.12. Enskilda över 66 år.....	10
4. Handläggning	11
4.1. Grundläggande förhållningssätt för myndighetsbeslut.....	11
4.2. Barnperspektivet.....	11
4.3. Våld i nära relation	12
4.4. Utredning och bedömning	12
4.5. Beslut	13
4.6. Verkställighet.....	13
4.7. Överklagan.....	14
4.8. Individuell plan	14
5. Insatser.....	14
5.1. Biträde av personlig assistans.....	14

5.1.1 Syfte.....	15
Försäkringskassans ansvar.....	15
Kommunens ansvar.....	16
Kriterier för att beviljas personlig assistans	16
Beslut.....	17
Omkostnader	18
5.2. Ledsagarservice	18
Syfte	18
Kriterier för att beviljas ledsagarservice	18
Beslut om ledsagarservice	19
Omkostnader.....	20
5.3. Kontaktperson	20
Syfte.....	20
Kriterier för att bevilja kontaktperson	20
Beslut om kontaktperson	21
Omkostnader	21
5.4. Avlösarservice i hemmet	21
Syfte	21
Kriterier för att bevilja avlösarservice i hemmet.....	22
Beslut.....	22
5.5. Korttidsvistelse.....	23
Syfte.....	23
Kriterier för att bevilja korttidsvistelse.....	23
Beslut.....	24
Avgift	24
5.6. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år	25
Syfte	25
Kriterier för att bevilja korttidstillsyn.....	25
Beslut.....	26
5.7. Familjehem eller bostad för särskild service för barn och ungdomar	26
Syfte.....	26
Kriterier för att bevilja bostad med särskild service för barn och ungdom	26
Beslut.....	27
Ersättning till familjehem	27
Avgift för Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom	28
5.8. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna.....	28
Syfte.....	28
Servicebostad	28
Gruppbofastad.....	29
Särskilt anpassad bostad.....	29
Kriterier	29
Beslut.....	30
Avgift	30
5.9. Daglig verksamhet	30
Syfte.....	30
Kriterier.....	30
Beslut	31
Ersättning	31
6. Samverkan.....	31
7. Samordnad individuell plan (SIP)	31
8. Ej verkställda beslut	31

1. Inledning

Riktlinjen ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och insatser som ska erbjudas. Riktlinjen ska fungera som en vägledning och ge stöd i det praktiska arbetet samt hjälp med att tolka lagstiftning i individuella behovsbedömningar. I takt med utveckling av rättspraxis, behöver beslut om stödinsatser regelbundet ses över. Även utveckling av nya insatser och behandlingsmetoder eller samhällsförändringar kan leda till ändrade krav på nämndens verksamhet. Riktlinjen ska också säkerställa att insatserna håller god kvalitet.

Kommunens riktlinje är en vägledning och innebär inte någon begränsning i den enskildes möjlighet att få sitt ärende individuellt prövat. Varje ansökan ska utredas och varje beslut ska baseras på den enskildes behov. En ansökan kan inte avvisas med motiveringen att riktlinjen inte innehåller det sökta biståndet. Socialnämnden i Strängnäs kommun har ansvaret för de insatser som beskrivs i riktlinjen förutom 9 § 1 LSS.

1.1. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att:

- fungera som socialnämndens styrdokument för handläggare och utförare och ska tillämpas vid handläggning av ärenden samt utförande av insatser till personer med funktionshinder som omfattas av rättigheterna i LSS
- bidra till enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet samt säkerställa god kvalitet i insatserna

2. Målgrupper

Målgrupp för dessa riktlinjer är barn och vuxna med funktionshinder som omfattas av LSS.

3. Lagstiftning

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) är en rättighetslag som kompletterar Socialtjänstlagen vars syfte är att garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder stöd. Personer som omfattas av LSS och som är i behov av stöd ska i första hand provas enligt LSS, men kan också ha rätt till insatser enligt

SoL. Med begreppet funktionshinder avses förvärvade eller medfödda fysiska eller psykiska funktionshinder på grund av sjukdom eller skada. Den enskilde ska enligt LSS garanteras goda levnadsvillkor.

Målet med insatserna är att personer med funktionsnedsättning ska känna delaktighet och jämlikhet i samhället, vilket innebär att brukaren ska kunna delta i samhällslivet på samma villkor som andra.

Insatserna i LSS ska minimera svårigheter i den dagliga livsföringen för personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem samt stärka deras förmåga att leva ett självständigt liv.

3.1. Goda levnadsvillkor

I 5 § och 7 § LSS anges att målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra och tillförsäkras goda levnadsvillkor. Bestämmelserna om goda levnadsvillkor i 7 § LSS bör läsas tillsammans med 5 och 6 § LSS. Punkter som är särskilt viktiga att beakta i bedömningen av goda levnadsvillkor är:

- Jämlikhet i levnadsvillkor
- Full delaktighet i samhällslivet
- Kunna leva som andra
- Självbestämmanderätt
- Integritet
- Inflytande och medbestämmande

Även samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter är föreskrivet i 6 § LSS. Detta innebär att målet med LSS är att personer med funktionsnedsättning inte ska ha sämre levnadsvillkor än personer utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. Alla medborgare måste dock ibland acceptera att man inte kan uppnå det mest önskvärda, t ex att man inte kan få en bostad i ett särskilt attraktivt område eller åka på utlandssemester. Ambitionen ska vara att tillgodose den enskildes önskemål inom rimliga gränser för vad som är goda levnadsvillkor för alla medborgare.

3.2. Vem har rätt till insatser

Vilka personer som omfattas av bestämmelserna i LSS framgår av 1 § LSS.

1. Personer med utvecklingsstörning. Personer med autism eller autismliknande tillstånd. (Personkrets 1)
2. Personer som har en hjärnskada med en begåvningsmässig funktionsnedsättning. Orsak till skadan kan vara en olycka, skada eller en sjukdom. Personen har fått sin skada i vuxen ålder, d.v.s. efter 16 års ålder. (Personkrets 2).
3. Personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig. Personen ska ha svårigheter i den dagliga livsföringen och inte klara vardagsrutiner på egen hand, som personlig hygien, toalettbesök, på- och avklädning, mathållning, förflyttning inomhus och utomhus. Svårigheter ska finnas dagligen och i olika situationer och miljöer. Det ska även starkt påverka flera viktiga livsområden samtidigt som boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering. (Personkrets 3). Samtliga rekvisit enligt ovanstående ska vara uppfyllda för att rätt till personkretsen ska gälla.

Prövning om huruvida personen omfattas av personkretsen enligt 1 § LSS ska och kan endast företas i samband med en ansökan om insats.

Personkrets 1 och 2 ska alltid intygas med psykolog- eller läkarutlåtande, där diagnosen styrks med begreppen i lagtexten.

Bedömning av personkrets 3 görs av LSS-handläggaren. Till underlag för bedömning inhämtas de utlåtanden av expertis (läkare, psykolog, arbetsterapeut etc.) som behövs för att ta ställning till om:

- Personen har ett funktionshinder
- Funktionshindret är varaktigt dvs. inte tillfälligt eller av övergående natur
- Funktionshindret är stort
- Funktionshindret förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen
- Funktionshindret medför ett omfattande behov av stöd och service

Tidsgränsen för när funktionshindret är varaktigt får bedömas

i det enskilda fallet. Generellt anses dock funktionshindret bestå minst ett år för att kunna betraktas som varaktigt. Oftast handlar det om betydligt längre perioder.

Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen menas att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, förflyttning inomhus eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också innebära att en person inte kan förstå och klara sin ekonomi, svårigheter att göra sig förstådd, kommunicera med andra (t ex i direkta samtal med andra och telefonsamtal) eller att en person löper risk att bli isolerad från andra människor.

Omfattande behov av stöd och service kan vara behov av hjälp med toalettbesök, hygien och påklädning. Det kan även vara ett behov av hjälp med matlagning, skrivning och läsning, kommunikation med andra, förflyttning, sysselsättning och rekreation mm.

I begreppet omfattande behov av stöd och service kan ligga både att insatserna har stor omfattning och att de behöver ha en särskild kvalitet. Det innebär i allmänhet att den enskilde har ett dagligt behov av långvarigt eller upprepat stöd. Ibland kan det dock behövas återkommande insatser av speciell art och kvalitet. Trots mindre tidsåtgång kan då behoven betraktas som omfattande. En bedömning av en persons behov av stöd eller service måste alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer. Insatser av integritetskänslig karaktär kan utgöra ett "omfattande behov" trots ringa tidsåtgång.

3.3. Vilka insatser finns

Inom ramen för LSS finns 10 insatser. Alla insatser är frivilliga.

1. Råd och personligt stöd
2. Personlig assistans.
3. Ledsagarservice
4. Kontaktperson
5. Avlösarservice
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
8. Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar
9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna.
10. Daglig verksamhet

3.4. Rätt till insats enligt LSS

Rätt till insatser förutsätter att:

- Den enskilde är bosatt i kommunen enligt samma regler som gäller för folkbokföring. För utländsk medborgare krävs permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd för folkbokföring.
- Den enskilde omfattas av personkretsen enligt 1 §
- Den enskilde har behov av insatsen i sin livsföring för att vara tillförsäkrad goda levnadsvillkor och behovet faktiskt inte är tillgodosett på annat sätt

3.5. Tillfällig vistelse i kommunen

För personer som omfattas av lagens personkrets och som tillfälligt vistas i kommunen föreligger enligt 16 § LSS en skyldighet att ställa resurser till förfogande vid akuta situationer. Som tillfällig vistelse räknas såväl en tillfällig genomresa som upp till sex månaders boende i t.ex. sommarbostad. Behovet av insats ska uppkomma under vistelsen och avse tillfälliga stödinsatser som den enskilde behöver omedelbart. Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader för att verkställa beslut som bosättningskommunen fattat. Sådan ersättning ska betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insatser enligt 16 b § LSS.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för insatserna.

3.6. Förhandsbesked

Av 16 § LSS följer att en person som tänker bosätta sig i

Strängnäs kommun har rätt att få sin begäran om insatser prövad enligt samma kriterier som en inom kommunen bosatt person. Detta innebär ingen rätt till förtur eller liknande. Den enskildes avsikt att flytta till kommunen ska vara klar och bestämd vilket inte anses vara fallet om man vänder sig till flera kommuner samtidigt för att få ett förhandsbesked om vilka insatser som kan erbjudas i respektive kommun. I ett förhandsbesked ska personen lämnas besked om:

- Vilken rätt till insatser personen har vid inflyttning till kommunen
- Ett förhandsbesked gäller sex månader från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Företrädare och ombud med fullmakt

En person som på grund av sjukdom, försvagat hälsotillstånd, psykisk störning eller liknande förhållande inte själv kan sköta sina ekonomiska, juridiska eller personliga angelägenheter, har möjlighet att få hjälp av en god man. Den enskilde kan få hjälp med något eller några av dessa områden; att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person.

För de fall godmanskap inte är tillräckligt får tingsrätten istället besluta om förvaltare för den som inte kan vårda sig själv eller sin egendom. Förvaltarskapet är mer ingripande än godmanskap och ska inte förordnas om det är tillräckligt med godmanskap eller om den enskilde på något annat, mindre ingripande sätt får hjälp.

Den enskilde kan anlita ombud eller biträde om den enskilde för sin egen talan. Myndigheten begär alltid in en skriftlig fullmakt. Ombudet företräder helt eller delvis sin uppdragsgivare, exempelvis vid kommunikering och närvaro vid sammanträden. Handläggaren kan dock alltid begära att god man, förvaltare eller den enskilde medverkar personligen i utredningen när det behövs.

En fullmakt ger ett ombud rätt att helt eller delvis föra den enskildes talan. Det är nödvändigt för handläggaren att ta reda på vem eller vilka som är ombud samt vad fullmakten omfattar, det vill säga vad ombudet har rätt att göra. En fullmakt kan vara muntlig eller skriftlig. Om muntlig fullmakt lämnas ska detta dokumenteras. En muntlig fullmakt som lämnats vid tidigare tillfälle ska kontrolleras om den fortfarande gäller. Ofta kräver handläggaren att en skriftlig fullmakt inkommer för att kontrollera att fullmakt faktiskt finns och för vad. En skriftlig fullmakt ska vara undertecknad av den enskilde och innehålla ombudets namn. Även en skriftlig fullmakt som utfärdats vid tidigare tillfälle kan kontrolleras om den fortfarande är giltig. En fullmakt kan alltid återkallas av den enskilde, något som den enskilde ska informeras om.

Kommunen har en skyldighet att anmäla behov av god man eller förvaltare. Anhörig/närstående till den enskilde har ingen laglig rätt till inflytande såtillvida de inte är den sökandes lega företrädare (exempelvis vårdnadshavare, god man/förvaltare eller har fullmakt). I Strängnäs är det biståndshandläggare som anmäler behov av god man / förvaltare. När utförarverksamhet uppmärksammat behov av god man eller förvaltare meddelas det till ansvarig biståndshandläggare i ärendet, utförarverksamhet ansvarar även för att skicka skriftligt underlag till biståndshandläggare som beskriver behovet av stöd hos den enskilde.

3.7. Vem kan ansöka om insatser

Grundprincipen är att den enskilde själv ska ansöka. Om personen är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning till en ansökan kan ansökan göras av:

- Vårdnadshavare (för underåriga)
- Särskilt förordnad förmyndare (för minderåriga)
- Legal företrädare, t.ex. god man, förvaltare eller ombud
- Person med fullmakt såsom anhörig eller närstående

Vid gemensam vårdnad om barn under 15 år samt för ungdomar mellan 15-18 år som saknar förmåga att själv ta ställning måste båda föräldrarna ge sitt samtycke till att insats begärs.

Socialnämnden kan enligt 6 kap. 13 a § FB, besluta att en åtgärd får vidtas utan den andre vårdnadshavarens samtycke. Det innebär att det är tillräckligt att en ansökan görs av endast en vårdnadshavare. Detta gäller tre olika insatser; biträde av kontaktperson, avlösarservice i hemmet och korttidsvistelse utanför det egna hemmet, se 9 § 4, 5 och 6 LSS.

3.8. Gemensamt hushåll

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap förutsätts att viss praktisk hjälp ges mellan de vuxna. Något ansvar för den andres personliga omvårdnad föreligger inte. Detta gäller även för par som sammanbor och föräldrar med hemmavarande barn över 18 år. För makar finns detta reglerat i äktenskapsbalken. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning t ex med hänsyn till kulturellt betingade traditioner ska normalt inte göras.

3.9. Anhöriga

Med den enskildes samtycke är anhörigas synpunkter och åsikter ett komplement i handläggningen och genomförandet av insatser.

Strängnäs kommun erbjuder anhöriga till personer med funktionsnedsättningar anhörigstöd i form av bland annat samtal, samtalsgrupper och föreläsningar. Stödet är kostnadsfritt och kräver inget biståndsbeslut.

3.10. Föräldrar med funktionsnedsättning

Föräldrar med funktionsnedsättning har rätt att få hjälp med omvårdnaden av barnet. Detta förutsätter att de har föräldraförmåga och aktivt medverkar i det stöd personal ger barnet. Föräldraförmåga innebär bl.a. att själv ta ansvar för barnet, se vad barnet behöver och kunna tala om för personalen vad som ska göras. Om det uppstår en oro för att barnet far illa ska det göras en orosanmälan till socialtjänsten, enligt 14 kap. 1§ SoL.

Omvårdnad av barn till en person med funktionsnedsättning är som huvudregel inte en syssla för personal, t ex en personlig assistent. För en person med funktionshinder kan dock den personliga assistansen vara en viktig förutsättning för att kunna utöva ett föräldraskap. Behovet av personlig assistans i föräldrarollen varierar efterhand som barnet växer och utvecklas och är störst under de första åren i barnets liv, då barnet känslomässigt och praktiskt är totalt beroende av sin förälder. Bedömningen av hur länge viss omvårdnad av barnet bör anses ingå i föräldrarnas personliga assistans måste avgöras i varje enskilt fall.

3.11. Tandvård

Tandvårdsstödet innebär att man kan få en munhälsovårdsbedömning och tandvårdskostnader till reducerade kostnader. Biståndshandläggaren ansvarar för att identifiera och registrera behovet. Biståndshandläggaren ansvarar även för att hålla uppsikt över när intyg är utgången för att göra en ny uppföljning.

3.12. Enskilda över 66 år

Personer över 66 år med funktionsnedsättning kan omfattas av LSS om funktionshindret inte beror på normalt åldrande. Även när åldrandet förstärker en funktionsnedsättning kan

den enskilde omfattas av lagen. Förutsättningen är att funktionsnedsättningen i sig inte är åldersrelaterat.

Särskilda regler finns för personer med funktionsnedsättning över 66 år vad gäller personlig assistans enligt LSS vilket innebär följande:

Insatsen personlig assistans avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år endast om insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 66 år, eller ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter blir beviljad. Insatsen får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 66.

4. Handläggning

I Strängnäs är det biståndshandläggare som tar emot den enskildes ansökan och underlag, utreder och bedömer personens behov samt, i enlighet med delegationsordning, beslutar om insatser. Biståndshandläggaren dokumenterar utredning och beslut i enlighet med LSS-lagstiftningens och förvaltningslagens bestämmelser och lämnar sedan uppdraget till aktuell utförare. Biståndshandläggaren svarar också för uppföljning av insatsen kontinuerligt.

4.1. Grundläggande förhållningssätt för myndighetsbeslut

Myndighetsutövningen har sin grund i medborgarperspektivet. Den ska utgå från lagstiftning och domstolspraxis för vad som är rimligt och nödvändigt för att stöd och service som tillhandahålls ger personer med funktionsnedsättning goda levnadsvillkor. Stödet ska ges för att kompensera funktionsnedsättningar i förhållande till den omgivande miljön.

- Om funktionsnedsättningens omfattning och varaktighet inte motsvarar kraven för personkretsbedömningen kan ansökan om insats ske enligt Socialtjänstlagen (SoL).
- Alla insatser bygger på frivillighet och med beaktande av den enskildes integritet. Insatserna ska, så långt möjligt, utformas tillsammans med den enskilde.
- Utredningen omfattar rätten till den sökta insatsen.

4.2. Barnperspektivet

Enligt de fyra grundprinciperna i barnkonventionen så har alla barn samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. I alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad.

I alla ärenden som rör barn eller där barn på ett eller annat sätt berörs, ska barnperspektivet beaktas.

När ett nytt ärende inkommer till Socialnämnden ska handläggaren alltid ställa frågor om nätverk och familjesituation även om ansökan i första hand inte avser ett barn, detta för att få kännedom om det finns barn som berörs av situationen.

Vid bedömning av behov av insatser för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar ska särskild hänsyn tas till barnets bästa i utrednings- och beslutsprocessen. Detta innebär bl.a. barnet/ungdomens rätt att utifrån sin förmåga ges möjlighet att uttrycka sin vilja. Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Betydelsen av barns åsikter ska avvägas mot ålder och mognad.

Barn – ungdomar från 15 år som själva kan förstå vad saken gäller och har förmåga att uttrycka en vilja, kan inte ges särskilda insatser enligt lagen enbart på vårdnadshavarens eller annan ställföreträdarens begäran.

4.3. Våld i nära relation

Socialnämnden är skyldig att utreda behov av stöd och hjälp för den som utövat eller utsatts för våld i nära relation. Våld kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, socialt och ekonomiskt. Det är av största vikt att alla medarbetare inom socialnämndens verksamheter vågar se, fråga och agera.

Verksamheten ska ha rutiner för detta. Den enskilde och dennes eventuella barn kan vara i behov av stöd från kommunens socialtjänst. Socialnämnden ska särskilt beakta barn som upplevt våld samt andra särskilt utsatta grupper.

4.4. Utredning och bedömning

Det ska alltid ske en individuell bedömning både av den enskildes behov av insatser och insatsens omfattning. För att bedöma den enskildes rätt till LSS-insats, prövas om den enskilde:

- Tillhör LSS personkrets
- Har behov av sökt insats
- Redan tillförsäkrats goda levnadsvillkor
- Att behovet inte är tillgodosett på annat sätt.
D.v.s. behovet ska faktiskt vara tillgodosett på angivet sätt

Verkställighetsfrågor som t.ex. resursbrist är inte en giltig avslagsgrund vid prövning av behoven.

I rimlighetsbedömningen bör levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning jämföras med villkoren för människor som inte är funktionsnedsatta, i samma ålder och med liknande förhållanden.

En noggrann och relevant, individuell bedömning ska göras. Detta förutsätter bland annat god kännedom om olika funktionsnedsättningar, deras upphov, variationer och betydelse för möjligheterna att leva ett liv så likt andras som möjligt och i gemenskap med andra. Kunskap om vilka konsekvenser olika funktionsnedsättningar kan medföra och hur de kan reduceras genom t.ex. hjälpmedel och bostadsanpassning har också stor betydelse.

Kommunicering

Kommunicering ska ske enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) Ärenden som gäller insatser enligt LSS till enskilda ska som huvudregel kommuniceras innan beslut fattas, det innebär att beslut inte får fattas utan att den enskilde har fått information om uppgifter som tillförts ärendet av någon annan och fått möjligheter att yttra sig. Undantag är om beslutet inte går den enskilde emot, om uppgiften saknar betydelse för beslutet eller om det är uppenbart obehövt att kommunicera. Kommunikation kan ske skriftligen, muntligen via telefon eller genom personligt besök.

4.5. Beslut

Biståndshandläggare fattar beslut enligt fastställd delegationsordning efter att ansökan och begärda underlag kommit in till myndigheten. Beslut ska fattas inom fyra månader från det att ansökan inkommit. Har nödvändiga/begärda intyg inte inkommit till myndigheten en månad efter att ansökan inkommit kan ansökan komma att avslås med motivering att det saknas underlag som styrker behov av insatsen.

Utredningen leder fram till ett beslut om bifall eller avslag av sökt insats. Delar av den sökta insatsen kan beviljas. Besluten är tidsbegränsade med förbehåll och omprövas om behovet av insatsen förändras. Beslut om bostad med särskild service för vuxna kan fattas tillsvidare om det inte framkommer skäl för tidsbegränsat beslut. Beslut om daglig verksamhet kan fattas fram till pensionsåldern. Vid avslag har den enskilde alltid möjlighet att överklaga. Besvärshänvisning som beskriver hur man överklagar ska alltid följa med beslutet.

När insats för viss tid har beviljats upphör insatsen att gälla när tiden har löpt ut. Om det föreligger ett fortsatt behov av insats ska en ny ansökan göras och ett nytt beslut fattas, handläggare ska följa upp när ett tidsbegränsat beslut upphör att gälla.

4.6. Verkställighet

Biståndshandläggare skickar uppdrag om beviljade insatser till den utförare som ansvarar för att verkställa insatsen. Insatsen ska i första hand verkställas i kommunens verksamhet. Om en insats inte kan verkställas i kommunens verksamhet ska utföraren motivera varför ett beslut inte kan verkställas i egen verksamhet. Insats ska bli verkställd inom rimlig tid, som högst tre månader. Om den enskilde tackar nej till erbjuden insats ska ställningstagande göras om insatsen ska omprövas.

- Vid personlig assistans: har den enskilde möjligheten att välja annan utförare än kommunen. Om den enskilde valt kommunen som assistansanordnare har enhetschef uppdraget att planera assistansens utformande i samråd med denne. För att kunna göra detta måste enhetschefen ta del av utredningen samt få nödvändig information. Gode män och förvaltare ska inte anställas som personliga assistenter.
- Vid beslut om bostad med särskild service skickar biståndshandläggare uppdraget till utförare (ledningsgrupp funktionshinderomsorg). Utförare fattar verkställighetsbeslut för i vilken form av boende insatsen ska utföras samt hanterar erbjudande- och inflyttningsprocess. Om det inte finns någon ledig bostad att erbjuda upprättar utförare en kö.
- Vid beslut om daglig verksamhet skickar biståndshandläggare uppdraget till utförare. Utförare väljer tillsammans med brukaren i

vilken verksamhet insatsen ska utföras.

Ansvarig utförare av insats upprättar en genomförandeplan inom 14 dagar när insatsen har verkställts. Genomförandeplan är en överenskommelse mellan brukaren och utföraren om vilket stöd brukaren ska få utifrån de beviljade insatserna. Den som har fått en insats ska kunna vara delaktig och ha inflytande över hur insatsen ska genomföras. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för utförande personal vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur. Genomförandeplaner följs upp som minst en gång per år samt vid behov eller förändringar. Vid nya insatser ska genomförandeplanen följas upp inom 6 månader.

4.7. Överklagan

Den enskilde och/eller dennes ombud ska alltid informeras om möjligheten att överklaga beslut enligt förvaltningslagen. Beslut enligt 9 § LSS kan överklagas både avseende personkretstillhörighet, insats och omfattning. Beslutet ska överklagas skriftligt. I överklagandet anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. Vid behov ska handläggaren hjälpa den enskilde med överklagan. Det är den sökande själv eller dennes ombud som står för innehållet och som undertecknar överklagandet. Överklagandet sänds till socialnämnden och ska ha inkommit till nämnden inom tre veckor från den dag sökanden fick del av beslutet.

Överklagan som inkommit i rätt tid ska skyndsamt överlämnas till förvaltningsrätten. Ärendet kan även gå vidare till kammarrätten om prövningstillstånd beviljas.

4.8. Individuell plan

I samband med att en insats enligt LSS beviljas ska den enskilde erbjudas att i samråd upprätta en individuell plan med beslutade samt planerade insatser. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas om det inte redan har skett. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen och regionen. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Region och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer (10 § LSS).

Syftet med en individuell plan är att den enskilde ska få det samordnade stöd och den vård som hen har rätt till och behöver.

Barnperspektivet ska alltid beaktas i arbetet med individuell plan.

5. Insatser

5.1. Biträde av personlig assistans

Med personlig assistans menas personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov.

Grundläggande behov är:

- Andning
- Personlig hygien
- Måltider
- Av- och påklädning
- Kommunikation med andra
- Stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
- Stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Personlig assistans avseende tid efter att den insatsberättigade har fyllt 66 år beviljas endast om:

- insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 66 år, eller
- ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter blir beviljad (9b § LSS)

Insatser enligt 9 § 2 p LSS får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 66 år.

5.1.1 Syfte

Insatsen personlig assistans syftar till att möjliggöra för

personer att leva ett självständigt och oberoende liv. Enligt LSS § 6 ska verksamheten vara grundad på respekt för personens självbestämmande och integritet. Personen ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Insatsen ska tillgodose:

- Den enskildes behov av personligt utformad hjälp, för att klara hygien, måltider, för att klä på eller av sig eller för att kommunicera
- Den enskildes behov därutöver av kvalificerad hjälp i andra situationer som ingår i det dagliga livet. Exempel på övriga behov kan vara städning, tvätt, nödvändig träning och fritidsaktiviteter.

Rätten till personlig assistans är avsedd att omfatta personer med svåra funktionshinder och som behöver hjälp av annan person i situationer av mycket privat karaktär. Avsikten är att assistansen därutöver också ska ges i andra situationer där personen behöver kvalificerad hjälp och som ingår i det dagliga livet.

Försäkringskassans ansvar

Assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken 51 kap 3 § ska lämnas till personer som har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring med i genomsnitt mer än 20 timmar/vecka för sina grundläggande behov. Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Kommunens ansvar

Kommunen är ansvarig för personlig assistans till personer som behöver assistans för sina grundläggande behov upp till 20 timmar per vecka samt för sina övriga behov. Kommunen ansvarar även för behov av tillfällig utökning av personlig assistans, exempelvis vid sjukdom. Om personens grundläggande behov överstiger 20 timmar per vecka ska kommunen anmäla behovet till försäkringskassan.

Om kommunen beviljar insatser för en person med assistansersättning från försäkringskassan, eller om ett beslut om beviljade insatser ändras, så ska kommunen informera Försäkringskassan om det så snart som möjligt.

I avvaktan på Försäkringskassans (FK) beslut kan kommunen ta ett tidsbegränsat beslut som längst tre månader.

Bedömningen av insatsens omfattning – antal assistanstimmar - bör här ske med så stor restriktivitet som möjligt. Förbehåll om omprövning av beslut ska finnas med.

I vissa fall förändras behoven och den enskilde ansöker om en utökning av assistanstimmar. Vid en samtidig ansökan till kommunen om beslut i avvaktan på Försäkringskassans beslut ska bifall endast ges i de fall Försäkringskassans beslut inte kan avvaktas med hänsyn till den enskildes situation.

Försäkringskassan har möjlighet att bevilja assistansersättning med skäligt belopp i avvaktan på slutlig prövning. Denna möjlighet ska alltid prövas innan ett avvaktansbeslut enligt LSS fattas.

Kriterier för att beviljas personlig assistans

Enskilda har rätt till personlig assistans

- Om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och
- Om deras behov inte tillgodoses på annat sätt

Personlig assistans beviljas med visst antal timmar per vecka. En individuell bedömning och prövning av behovet görs alltid.

Personlig assistans är primärt en insats för personer som har ett omfattande behov av stöd, d v s ett dagligt stödbehov. Vid bedömning av behovet ska hänsyn tas till eventuella hjälpmedel och anpassningar i bostaden som kompenserar funktionsnedsättningen. Personlig assistans beviljas endast för egenvård och inte HSL insatser.

Personlig assistans kan beviljas om personen har behov av stöd för sina grundläggande behov flera gånger per dygn. Det finns inget krav att stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning, men ju större stödbehovet är i tid desto mer talar för att rätt till personlig assistans föreligger. För att beviljas personlig assistans ska personen vara delaktig i momentet. Personlig assistans beviljas endast för det faktiska behovet en person har och inte för behov som förväntas uppstå i framtiden.

Vid utredning om personlig assistans ska makars/sambos ansvar för varandra och det gemensamma hushållet, beaktas.

Detta med hänvisning till äktenskapsbalken.

Både barn och vuxna kan bli beviljade personlig assistans. För barn och ungdom ska föräldraansvaret enligt föräldrabalken beaktas vid bedömningen av barnets behov av personlig assistans genom att det görs schablonavdrag (föräldraavdrag). Föräldraavdraget ska fastställas med hänsyn till barnets ålder.

Vid personlig assistans till barn ska det finnas omfattande behov av omvårdnad där föräldrarnas insatser, i kombination med t ex barnomsorg och skola, inte räcker till.

Personlig assistans ska normalt inte beviljas för personer bosatta i boende med särskild service.

Beslut

- Beslutet om personlig assistans avser biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av ekonomiskt stöd inte täcks av bestämmelserna i Socialförsäkringsbalken.
- Beviljas som personlig assistans för visst antal timmar i genomsnitt per vecka och månad
- Vid beslut om "ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans" beslutas om antal timmar per vecka, månad eller längre tid till samma schablonbelopp som den statliga ersättningen för personlig assistans. Schablonersättningens storlek fastställs varje år av regeringen. Om det finns särskilda skäl, kan förhöjd timersättning utbetalas, dock med högst 12 procent. Skäl för förhöjt timbelopp kan vara att den enskilde behöver särskilt kvalificerad personal eller personal som behöver särskilt stöd i sitt arbete. Ett exempel kan vara i de fall där speciell kompetens behövs för att tolka vad den enskilde vill förmedla.
- I samband med ordinarie assistents sjukdom kan det antingen beviljas ekonomisk ersättning för skäligen kostnader som intet täcks av assistansersättning eller i form av personlig assistent
- Vid tillfälligt behov av utökad assistans ska LSS-handläggaren endast besluta om antal timmar personlig assistans (schablonbelopp)

utifrån det tillfälliga behovet, inte om merkostnader i övrigt. Om den enskilde har beslut om högre ersättning per timme än schablonbeloppet för det kontinuerliga behovet av assistans, ska det högre beloppet utgå även för de timmar som avser att täcka det tillfälligt utökade behovet.

Omkostnader

Utföraren ersätter kostnader för den personliga assistenten som uppstår i samband med aktiviteter som sker tillsammans med brukaren. Exempel på assistansomkostnader är resor och inträdesavgifter. Omkostnaderna ska vara godkända av ansvarig chef hos utföraren. De ska också redovisas med kvitto. Beslut om personlig assistans enligt beslut om personlig assistans som beviljas retroaktivt genererar inte någon retroaktiv omkostnadsersättning.

Enstaka timmar för personlig assistans, som är avsedda för att användas för fritidsaktiviteter, kan sparas under högst ett kalenderhalvår.

5.2. Ledsagarservice

Ledsagarservice ska tillgodose:

- Behov av att bryta isolering för personer med omfattande funktionshinder. Detta kan ske genom personligt stöd för att kunna besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter och kulturliv eller kunna gå ut och promenera (9 § 3 LSS)

Syfte

Av rättspraxis framgår att syftet med insatsen ledsagarservice 9 § LSS främst är

- Att tillgodose enskildas behov av att komma ut i sin närmiljö för att kunna delta i aktiviteter av vardaglig karaktär.

Ledsagarservice lämnas som ett led i ambitionen att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra. Avsikten är att den enskilde ska få hjälp med att komma ut bland andra människor. Detta för att bryta den isolering som annars kan bli följden av omfattande funktionsnedsättning.

Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

Kriterier för att beviljas ledsagarservice

Enskilda har rätt till ledsagarservice om:

- De löper risk att bli isolerade
- De behöver personligt stöd för att komma ut bland andra människor
- Deras behov inte faktiskt tillgodoses på annat sätt

Ledsagarservice är i huvudsak avsedd för aktiviteter av vardaglig karaktär i närmiljön. Med närmiljö avses angränsande kommuner. Samtidigt ska även innehållet i aktiviteten ha betydelse för beslutet. Insatsen kan beviljas för att besöka vänner, delta i kulturliv och fritidsaktiviteter samt promenader, aktiviteter som den enskilde annars inte skulle kunna genomföra eller vara delaktig i. Insatsen beviljas inte för ledsagning till skola, arbete, daglig verksamhet/sysselsättning eller sjukvård.

Servicen kan erbjudas personer som tillhör lagens personkrets men inte har personlig assistans, eftersom ledsagning är en uppgift som ingår i personlig assistans.

Ledsagarservice av tillfällig karaktär kan i undantagsfall beviljas utanför närområdet, om den enskilde har behov av insatsen för att uppnå goda levnadsvillkor. Bedömningen av behovet ska tydligt dokumenteras i utredningen. Syfte och mål med insatsen ska tydligt framgå. Enkel omvårdnad ingår som en del av insatsen.

När det gäller barn ska föräldraansvaret särskilt beaktas i bedömningen. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har, liksom andra vårdnadshavare, ansvar enligt föräldrabalken för barns omvårdnad och trygghet. Vårdnadshavaren ska svara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vid prövning avseende ungdomar 13 – 18 år ska särskilt beaktas om behovet av ledsagarservice är tillgodosett genom att ungdomen regelbundet kan ta del av fritidsverksamhet oberoende av föräldrars medverkan eller genom insatser som möjliggörs av omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning.

Vid bedömning av om det föreligger behov av ledsagarservice ska särskilt beaktas om den enskilde i sin nuvarande situation

riskerar att bli isolerad

- Genom ensamt boende
- Genom avsaknad av arbetsgemenskap
- Genom brister avseende sociala kontakter
- Genom att inte spontant kunna ta del i samhällslivet.

Behovet ska anses tillgodosett om den enskilde

- Har biträde av personlig assistent
- Har behovet faktiskt tillgodosett på annat sätt t ex genom beviljad bostad med särskild service, föräldraansvar, insats av anhörig, barnomsorg, fritidsverksamhet, daglig verksamhet Vid prövning avseende personer som bor i bostad med särskild service ska behovet av ledsagarservice normalt anses tillgodosett
- När den enskilde har faktiska möjligheter att komma ut i samhället
- Den enskilde har faktisk tillgång till fritidsaktivitet minst en gång i veckan

Om en verksamhet (9§9, 9§10 LSS) genomför en gemensam resa är detta fortfarande att betrakta som basverksamhet och berättigar inte till ledsagning enligt LSS.

Beslut om ledsagarservice

Beslut om ledsagarservice enligt LSS anges i antal timmar per vecka/månad. Syftet med ledsagningen ska framgå i bedömningen.

Omkostnader

Det går inte att spara beviljade timmar från en månad till nästa. Den enskilde ska inte ha några kostnader utöver sina egna för ledsagningen enligt LSS. Insats som går utöver vad som följer av LSS kan ges med stöd av socialtjänstlagen. Det kan finnas rätt till omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning som söks hos Försäkringskassan.

5.3. Kontaktperson

Biträde av kontaktperson är en insats som ska tillgodose:

- Behovet av en medmänniska när kontakt med anhöriga eller vänner saknas eller behöver kompletteras
- Behovet av hjälp att bryta isolering

Anhörig kan inte erhålla förordnande som kontaktperson. Kontaktpersonen är aldrig en legal företrädare för den enskilde 9 § 4 LSS.

Syfte

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt eller vänner saknas eller behöver kompletteras.

Något krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktpersonen kan inte ställas. Detta innebär att insatsen inte kan beviljas när kravet på specialkompetens är alltför omfattande.

Kriterier för att bevilja kontaktperson

Behov av kontaktperson föreligger när den enskilde:

- Har ett bristfälligt socialt nätverk
- Inte själv kan tillgodose behovet av samvaro med andra
- Inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.

Insatsen är ett icke professionellt stöd som ska ges av en person med stort engagemang och intresse för andra människor. Personen med funktionsnedsättning kan ha svårt att ordna för sig på sin fritid. En kontaktperson kan tillsammans med den enskilde genomföra olika aktiviteter och uppmuntra honom/henne att ta egna initiativ och knyta egna kontakter. Insatsen kontaktperson bör som regel inte beviljas personer som bor i bostad med särskild service.

I insatsen kontaktperson ingår aldrig omvårdnadsinsatser.

Vid bedömning om behovet av kontaktperson ska särskilt beaktas om den enskilde behöver ett komplement till kontakten med anhöriga:

- Genom avsaknad av eller mycket liten kontakt med anhöriga
- Genom ensamt boende
- Genom avsaknad av arbetsgemenskap
- Genom avsaknad av någon att umgås med på fritiden

Vid prövning avseende barn och ungdom upp till 18 år ska särskilt beaktas:

- Vad som faller inom normalt föräldraansvar

eller för övrigt ska anses tillgodosett

- Genom kamratkontakter i skola och fritidsverksamhet

Behovet ska anses tillgodosett:

- När behovet av sociala kontakter är tillgodosett på annat sätt t.ex. genom arbetsgemenskap, stöd från anhöriga, fritidsverksamhet, kamratkontakter i skola.

Beslut om kontaktperson

- Beviljas normalt för personlig kontakt minst en gång per månad.

Omkostnader

Ersättning till kontaktperson ska utgå enligt aktuellt cirkulär från Sveriges kommuner och regioner. Ersättningen till kontaktperson består av:

- Arvode
- Omkostnadsersättning

När den enskilde deltar i aktiviteter tillsammans med kontaktpersonen ska han/hon själv betala sina kostnader.

5.4. Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice i hemmet är en insats som ska tillgodose:

- Anhörigas behov av att vila och få avkoppling
- Anhörigas behov av att kunna genomföra aktiviteter som personen inte deltar i
- Föräldrars behov av att ägna sig åt det funktionshindrade barnets syskon
- Anhörigas behov av att kunna resa bort. 9 § 5 LSS

Syfte

Syftet med insatsen är att möjliggöra för vårdnadshavare, familjehem eller make/maka att bli avlastad i omvårdnadsarbetet.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan behöva hjälp med avlösning för att kunna koppla av eller för att genomföra aktiviteter som barnet inte deltar i. Likaså kan avlösning vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna ägna sig åt syskon eller kunna resa bort. Tillgång till avlösning kan vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna delta i kortare utbildning eller medverka i behandling, utan att barnet följer med.

Anhöriga som vårdar vuxna personer med funktionsnedsättning i gemensam bostad behöver vila eller genomföra egna aktiviteter.

Avlösarserviceens uppgift är omvårdnad av den funktionsnedsatte vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Insatsen ska vara av personlig karaktär genom att anpassas efter den enskildes behov och önskemål.

Kriterier för att bevilja avlösarservice i hemmet

Behov av avlösarservice i hemmet föreligger när den enskilde normalt får sitt behov av omvårdnad och tillsyn tillgodosatt av föräldrar/anhöriga i sitt eget hem och dessa behöver avlösning i omvårdnads- och tillsynsarbetet. Kriterierna för att få avlösarservice i hemmet är att omvårdnadsbehovet är så pass omfattande att omsorgsgivaren inte får möjlighet till:

- Avkoppling
- Att kunna uträtta sysslor utanför hemmet
- Att kunna resa bort
- Att kunna delta i olika aktiviteter som brukaren inte deltar i
- Att kunna ägna tid åt syskon till ett barn med funktionshinder.

Vid prövning avseende mindre barn ska särskilt beaktas om behov av avlösarservice i hemmet föreligger med hänsyn till vad som normalt får anses falla inom ramen för det föräldrabalkens föräldraansvar. Jämförelse får göras med vad som är normalt för barn i samma ålder.

Avlösarservice ska ges av en person som normalt inte står för omvårdnad och tillsyn av personen.

Det ska särskilt beaktas om behovet kan anses vara tillgodosett genom insatser som t ex

- Beviljad assistansersättning
- Beviljad korttidsvistelse
- Insatser som möjliggörs genom beviljat omvårdnadsbidrag.
- Insatser som möjliggörs genom beviljad merkostnadsersättning

Insatsen kan inte beviljas för att:

- Insatsen ska tillgodose behov av barnomsorg och tillsyn/omvårdnad av syskon till den funktionshindrade
- Anhörig blir avlöst för att kunna förvärvsarbeta

Beslut

Beslut om avlösarservice i hemmet:

- Beviljas vid enstaka tillfällen
- Beviljas som regelbunden avlösning i hemmet med ett visst antal timmar per månad
- Beviljas vid akuta situationer i den omfattning behov föreligger
- Beviljas alla tider på dygnet

5.5. Korttidsvistelse

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en insats som ska tillgodose:

- Anhörigas behov av avlösning för att få avkoppling
- Personens behov av miljöombyte och rekreation
- Behovet av stöd för att bryta ett ensidigt beroendeförhållande mellan barn och föräldrar och därmed gagna den enskildes personliga utveckling.

Syfte

Korttidsvistelse ska erbjuda enskilda personer miljöombyte, rekreation och/eller personlig utveckling. Anhöriga eller familjehemsföräldrar ska få avlösning i omvårdnadsarbetet och ges utrymme till avkoppling.

Insatsen kan ses som ett led i ökad självständighet för

ungdomar/vuxna som bor i föräldrahemmet och därigenom bryta beroendeförhållanden mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelse kan därmed även bli ett led i enskildas personliga utveckling.

Kriterier för att bevilja korttidsvistelse

Behov av korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreligger om:

- Den enskilde får sitt behov av omvårdnad och tillsyn tillgodosett av föräldrar/ anhöriga i sitt eget hem. De anhöriga behöver kortare eller längre period av avlösning i omvårdnads- och tillsynsarbetet för att få utrymme för avkoppling
- Den enskilde har ett behov av miljöombyte och rekreation eller behöver minska beroendeförhållandet mellan barn och föräldrar

Vid prövning avseende barn ska särskilt beaktas om behov av korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreligger med hänsyn till att behov av miljöombyte och rekreation utanför familjen får anses ringa för små barn och ökar successivt med stigande ålder. Jämförelse får göras med vad som är normalt för barn i samma ålder.

Vid prövning av ansökan om korttidsvistelse ska särskilt beaktas om behovet kan anses vara tillgodosett genom andra insatser t ex

- Beviljad personlig assistans
- Ledsagarservice
- Avlösarservice

Behovet är tillgodosett om den enskilde:

- Har sitt behov av miljöombyte och rekreation faktiskt tillgodosett på annat sätt, t ex genom insatser i form av personlig assistans, ledsagarservice.
- Bor i bostad med särskild service.

Vid val av former för insatsen ska särskilt beaktas den unges behov av frigörelse och personlig utveckling. Korttidsvistelse beviljas i normalfallet inte för vuxna personer som är beviljade personlig assistans enligt 9.2 LSS eller enligt

Socialförsäkringsbalken. För barn och ungdomar med assistans gäller en restriktiv individuell bedömning.

Omfattningen av korttidsvistelsen grundar sig på en individuell bedömning av behovet. Ju längre tid behov föreligger desto mer angeläget blir det att pröva annan insats. En absolut gräns för att överväga annan insats är när behovet överstiger 14 dygn per månad. Barnets bästa ska i dessa fall särskilt beaktas.

I de fall när föräldrar har delad vårdnad ska behovet av korttidsvistelse utgå från barnens behov medan föräldrarnas behov av avlastning ska stämmas av mot den tid de faktiskt ansvarar för barn.

Beslut

- Korttidsvistelse beviljas i antal dygn per kalendermånad eller år
- Korttidsvistelse är vanligtvis en regelbunden återkommande insats som ges några dygn per månad
- För personer med mycket omfattande behov ges insatsen i maximalt 14 dygn per kalendermånad. Utnyttjas inte dyggen görs en återkoppling från verksamheten till biståndshandläggare för ny prövning av behovet.
- Korttidsvistelse kan i avvaktan på bostad med särskild service i undantagsfall beviljas för längre period än 14 dygn/månad
- Beviljas vid akuta situationer i den omfattning behov föreligger
- Kan beviljas i form av korttidshem, stödfamilj eller lägervistelse

Avgift

När barn och ungdomar deltar i aktiviteter tillsammans med verksamheten ska vårdnadshavaren betala barnet/ungdomens kostnader. Resor från och till korttidsvistelse ingår inte i insatsen korttidsvistelse. Resor till och från korttidsvistelse anordnas och bekostas av föräldrarna eller den funktionshindrade.

Ersättning till stödfamilj ska utgå enligt aktuellt cirkulär från

Sveriges kommuner och regioner och består av:

- Arvode
- Omkostnadsersättning

När barn och ungdomar deltar i aktiviteter tillsammans med stödfamiljen ska vårdnadshavaren betala barnet/ungdomens kostnad.

5.6. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är en insats som ska tillgodose:

- Behovet av tillsyn för skolungdom som är över 12 år när föräldrar/vårdnadshavare förvärvsarbetar
- Behovet av en trygg situation för skolungdom som fyllt 12 år när föräldrar/ vårdnadshavare förvärvsarbetar
- Behovet av meningsfull sysselsättning och kamratkontakter för funktionshindrade skolungdomar som är över 12 år (9:7 § LSS)

Syfte

Många ungdomar med omfattande funktionshinder som har förvärvsarbetande föräldrar kan av olika skäl inte klara sig själva före eller efter skoldagen eller under skollov och ferier. Det är därför nödvändigt att ungdomen under sådan tid kan tillförsäkras både en trygg situation och en meningsfull sysselsättning. Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara mycket varierande. Det innebär att tillsynen måste kunna utformas flexibelt med utrymme för individuella lösningar. För vissa kan kommunens reguljära fritidsverksamheter med personligt stöd vara det bästa alternativet. I vissa situationer kan det vara lämpligt att anordna särskilda grupper för att tillgodose önskemål som kan finnas bland funktionsnedsatte ungdomar om att träffa andra ungdomar i en likartad situation.

Kriterier för att bevilja korttidstillsyn

I Strängnäs ansvarar utbildningskontoret för utförandet av korttidstillsyn.

Behov av korttidstillsyn för skolungdom föreligger om den enskilde:

- Är över 12 år, dock längst sommarlovet det år ungdomen slutat gymnasiet (rätt föreligger från sommaren det år barnet fyller 13 år och enligt skollagen inte har rätt till fritids)
- Behöver tillsyn på dagarna före/efter skoltid samt under lov dagar
- Behöver meningsfulla aktiviteter på sin fritid
- Behöver träffa jämnåriga att umgås med på fritid
- Behöver stöd för meningsfulla aktiviteter och möjlighet att träffa jämnåriga. Detta gäller även om även om tillsynen faktiskt är tillgodosedd genom förälder/vårdnadshavare

Behovet är tillgodosett om den enskilde:

- Har behovet av tillsyn och meningsfull fritidsaktivitet faktiskt tillgodosett på annat sätt t. ex genom stöd från anhöriga eller genom deltagande i annan fritidsverksamhet.

Beslut

- Korttidstillsyn kan beviljas under hela den tid elever går i grundskolan och gymnasieskolan

5.7. Familjehem eller bostad för särskild service för barn och ungdomar

Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdom är en insats som ska tillgodose

- Behovet av boende för barn och ungdomar med svåra funktionshinder och omfattande behov av omvårdnad, som trots olika stödinsatser inte, helt eller delvis, kan bo kvar i föräldrahemmet
- Behovet av kompletterande boende för barn i alla åldrar upp till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn och ungdom upphör

Syfte

En grupp barn och ungdomar som omfattas av lagen, kan trots olika stödåtgärder inte bo hos sina föräldrar. För dem är bostad i en annan familj eller bostad med särskild service för barn och ungdomar ett alternativ. Behovet kan även uppkomma på grund av skolgång på annan ort.

Boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar

är aldrig en ersättning för föräldraskapet utan ett komplement. Vid misstankar om brister i föräldrars förmåga ligger alltid utredningsansvaret hos utredningsenheten barn och vuxna.

Familjehem och bostad med särskild service för barn och ungdom är frivilliga boendeformer och ska i förhållande till barnets hem erbjuda en kompletterande varaktig uppväxtmiljö. Gränsen mellan olika boendeformer bör vara mjuk med utgångspunkten att med föräldrahemmet som bas hitta den bästa lösningen för barnet/ungdomen. Inom begreppet särskilda boendeformer kan elevhemsboende ingå.

Rättigheten avser barn och ungdomar t o m det år barnet fyller 18 eller fram till dess att skolgången upphör. Ett övervägande bör göras för unga vuxna som fyllt 18 år om det istället är lämpligt med bostad med särskild service för vuxna.

I insatsen familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom ingår omvårdnad vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Inom ramen för bostad med särskild service till bostad med särskild service till barn och ungdom ingår även möjlighet till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter samt vid behov ledsagning i samband med detta.

Kriterier för att bevilja bostad med särskild service för barn och ungdom

Behov av annat boende föreligger om barnet eller den unge:

- Behöver vistas i annat boende för att få tillgång till specialiserad verksamhet för undervisning, medicinsk eller annan vård
- Om barnet eller den unge, trots olika andra stödinsatser, regelbundet och till övervägande del behöver vistas i annat boende

Barn och ungdomar i behov av bostad med särskild service kan vara i alla åldrar fram till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn/ungdom upphör. Ingen nedre åldersgräns gäller för boende med särskild service. Barn och ungdomar som är i behov av detta boende har ett omfattande stöd/omvårdnadsbehov och servicebehov. Yngre barn ska i första hand placeras i familjehem. Med yngre barn avses i första hand barn under 15 år.

Vid bedömning kring barn eller ungdom har behov av annan boendeform ska särskilt beaktas:

- Om behovet kan tillgodoses i föräldrahemmet
- Föräldrarnas val av kompletterande boendeform
- Att boendeformen skapar goda förutsättningar för barnets eller den unges känslomässiga och sociala utveckling
- Att boendeformen kan tillgodose barnets eller den unges behov av omvårdnad

Behovet ska anses tillgodosett om

- Barnet eller ungdomen, med kompletterande stödinsatser, klarar att till övervägande del bo kvar i föräldrahemmet.

Beslut

Beslut om annat boende för barn och ungdom:

- Beviljas i form av placering i familjehem
- Beviljas i form av bostad med särskild service för barn och ungdom
- Klargör att rätten till insats föreligger längst till den tidpunkt då ungdomen avslutat sina gymnasiestudier och uppnått vuxen ålder

Ersättning till familjehem

Till anlitade familjehem utgår ekonomisk ersättning som består av

- Arvode
- Omkostnadsersättning

Arvodet utgör ersättning för den insats och den tid som uppdraget kräver. Om familjehemmet avlastas för sina insatser genom t.ex. korttidsvistelse, personlig assistans eller andra insatser ska hänsyn tas till detta. Vid avlastning mer än en helg per månad ska arvodet reduceras. Reducering av arvodet ska ske med maximalt 20 procent. Avdrag för matkostnad i samband med korttidsvistelse görs på omkostnadsersättningen.

Avgift för Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom

Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård utom det egna boendet. Kommunen tar ut en avgift som för varje tid motsvarar högsta underhållsstödsbeloppet. Beräkningen ska göras på var och en av föräldrarna, även om de är

sammanboende. Barnbidraget är avsett att användas för barnet. I avtalet ska framgå vem som ansvarar för barnbidraget. Information om föräldrars ansvar för kostnader framgår av cirkulär från Sveriges kommuner och regioner.

5.8. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna är en insats som ska tillgodose:

- Behovet av ett eget och så långt möjligt självständigt boende för personer med omfattande funktionshinder
- Behovet av lämpligt och individuellt anpassat boende med avseende på behovet av service och omvårdnad (9 § 9 LSS).

Syfte

Insatsen innebär möjligheter för vuxna att lämna föräldrahemmet och skapa sig ett eget hem. Boendet ska möjliggöra livskvalitet, goda utvecklingsmöjligheter och ett självständigt liv. Den enskildes behov av stöd och service ligger till grund för val av bostadsform.

Vuxna personer som omfattas av LSS kan ha rätt till bostad med särskild service. Personer kan också ha rätt till en av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad

Omsorg och omvårdnad ingår i insatsen bostad med särskild service för vuxna. I omsorgen ingår att stödja och hjälpa personer med funktionsnedsättning med dagliga personliga behov som de kan ha svårigheter att klara.

Inom ramen för boendet ska den enskilde ges stöd så att egna intressen och önskemål tas tillvarata. Den enskilde ska få möjlighet att utveckla ett varierat socialt nätverk och ta del av eller själv utöva kultur- och fritidsaktiviteter som erbjuds både inom den kommunala organisationen och i samhället för övrigt. Utföraren ska bistå den enskilde med planering för deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter.

Servicebostad

Med servicebostad avses bostäder som har tillgång till gemensam service, larm och stöd av fast anställd personal. Lägenheterna ska vara anpassade efter den enskildes behov och oftast finnas i samma eller kringliggande hus

Servicebostad kan för vissa personer med funktionsnedsättning vara en lämplig mellanform av bostad mellan ett helt självständigt boende i en egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende. En person med funktionsnedsättning som har stora svårigheter i sin livsföring kan dock behöva ett mer omfattande och kvalificerat personligt stöd än vad som finns att tillgå i en servicebostad t ex behov av tillsyn.

Den som önskar bo i en servicebostad ska i möjligaste mån få sitt önskemål beaktat och tillförsäkras personligt stöd i en omfattning som gör sådant boende möjligt. Kommunal hälso- och sjukvård ingår i insatsen servicebostad.

Gruppboende

Gruppboende ska vara ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande behov av tillsyn och omvårdnad där kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Det handlar om ett litet antal bostäder med gemensamma utrymmen och där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. Kommunal hälso- och sjukvård ingår i insatsen gruppboende.

Särskilt anpassad bostad

Syftet är att underlätta för personer som p.g.a. sin funktionsnedsättning inte fullt ut klarar egen bostad. Bostaden ska vara anvisad av kommunen och ha en viss grundanpassning. I insatsen ingår inte personalstöd. Det ska i första hand prövas om anpassningar i befintlig bostad kan tillgodose behovet av en anpassad bostad. Anpassningar i befintlig bostad kan inte beviljas som särskilt anpassad bostad.

Kriterier

Behov av bostad med särskild service för vuxna föreligger:

- Om personen har så omfattande behov av omvårdnad och service att detta inte

kan tillgodoses i ett ordinärt boende.

- Behov av annan särskilt anpassad bostad för vuxna föreligger. Om personen på grund av funktionshinder har behov av en bostad med fysisk grundanpassning

Vid bedömning av den enskildes behov av bostad med särskild service för vuxna ska särskilt beaktas:

- Om behovet av tillsyn och omvårdnad genom tilläggsinsatser kan tillgodoses i ett ordinärt boende.
- Möjlighet till bostadsanpassning

Beslut

- Beviljas i form av bostad med särskild service
- I beslutet bör framgå att rätten till bostad med särskild service gäller så länge som behovet finns

Avgift

Hyra och omkostnader betalas av den enskilde.

5.9. Daglig verksamhet

Daglig verksamhet ska:

- Tillgodose behovet av meningsfulla dagliga aktiviteter för personer i yrkesverksam ålder (9 § 10 LSS)

Syfte

Insatsen daglig verksamhet har som syfte att skapa meningsfull sysselsättning som ska bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället. Verksamheten ska vara av habiliterande karaktär och ge miljöombyte, social gemenskap, självkänsla och självförtroende.

Daglig verksamhet ska inte uppfattas som en anställningsform. Det är inte fråga om ett avlönat arbete och

syftet är inte heller att producera varor eller tjänster. Detta hindrar inte att det övergripande målet bör vara att om möjligt utveckla den enskildes förutsättning till arbete.

Deltagaren ska genom inflytande och medbestämmande ges möjlighet att påverka och utforma innehållet som ska anpassas efter var och ens behov, förutsättningar och intressen.

Daglig verksamhet omfattar personer upp till 66 års ålder.

Kriterier

Insatsen daglig verksamhet avser enbart personer som tillhör personkrets 1 och 2.

Behov av daglig verksamhet föreligger inte när den enskilde:

- Förvärvsarbetar
- Deltar i utbildning
- Har pågående insatser från Kommunen, Arbetsförmedlingen och/eller Försäkringskassan som t ex berör arbetslivsintroduktion och lönebidragsanställning

Behovet är tillgodosett om den enskilde:

- Har behovet av sysselsättning i vardagen tillgodosett på annat sätt

Beslut

Insatsen Daglig verksamhet:

- Beviljas i form av daglig verksamhet

Ersättning

Habiliteringsersättning är en ersättning som en person kan få för att hen deltar i daglig verksamhet. Det är kommunen som betalar ut ersättningen. Det finns ingen lagstadgad rätt till habiliteringsersättning. Ersättningen ses som ett sätt att stimulera den enskilde att delta i verksamheten.

6. Samverkan

En helhetsbedömning av den enskildes behov och förmåga ska

alltid göras. Finns det behov av flera typer av bistånd ska samverkan ske inom enheten och med nämndens övriga verksamheter. Samverkan ska ske med den enskildes samtycke och delaktighet med målet att öka den enskildes livskvalitet. Samverkan internt och externt ska syfta till att skapa en helhetssyn på den enskildes behov samt hur dessa behov ska tillgodoses för att uppnå bästa värde och nytta. Viktiga samverkansparter är bland annat primärvården, regionens beroendevård, öppen- och slutenvårdspsykiatri, polisen samt kriminalvården.

7. Samordnad individuell plan (SIP)

Kommuner och Regioner är enligt lag skyldiga att upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. En SIP ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att en sådan behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde och närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det. (2 kap. 7 § SoL). En SIP syftar till att säkerställa samarbetet mellan de olika huvudmännen och att den enskildes behov tillgodoses genom att det förtydligas i ett dokument.

Personal inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården kan initiera en SIP medan den enskilde eller närstående kan föreslå att en SIP ska upprättas.

8. Ej verkställda beslut

Alla gynnande beslut enligt 9 § LSS som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fattades ska rapporteras till nämnden och därefter anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Även ärenden där verkställigheten avbryts och inte återupptas inom tre månader ska anmälas. Rapportering sker en gång per kvartal.